

Pas op! Desinteresse na lage rapportcijfers....

In tegenstelling tot wat docenten vaak denken, gaan leerlingen na een slecht rapport soms juist minder hun best doen. Hoe voorkom je dat en zorg je dat ze dan extra gemotiveerd aan de slag gaan?

Leerlingen reageren heel wisselend op hun rapport. Zo ervaren ze trots en blijdschap als het goed gaat, maar ook teleurstelling en schaamte als de cijfers lager blijken dan gehoopt. Als docent hoop je in zo'n geval dat de leerling de volgende periode een tandje bijzet. Een laag cijfer moet de boodschap geven dat extra inzet nodig is. Maar is het wel zo dat leerlingen met lage cijfers daarna extra gemotiveerd aan de slag gaan? Onderzoek van de Universiteit Utrecht lijkt juist op het tegenovergestelde te wijzen. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de emotionele lading die cijfers kunnen hebben.

Plezier en inzet

We ondervroegen 438 brugklasleerlingen van drie middelbare scholen. Aan het begin van het schooljaar kregen ze een vragenlijst over hun inzet, interesses en plezier op school. Na hun eerste rapport vulden ze een vragenlijst in over welke emoties dat opriep. In maart volgde een herhaling van de eerste vragenlijst.

Hoe hoger de rapportcijfers, hoe meer positieve emoties leerlingen hebben. Dat zal niemand verbazen. Maar interessant is dat deze emoties

vervolgens voorspellen hoe de inzet en de interesse van leerlingen zich in de periode ná het schoolrapport ontwikkelen. Zo hebben ze meer plezier in de klas na een goed rapport. Ze zetten zich meer in voor school in vergelijking met leerlingen die minder positief reageerden op hun rapport.

Uit eerder onderzoek bleek al dat leerlingen die weinig doen voor school vaak lagere cijfers halen. Logisch toch, zult u zeggen? Ons onderzoek leert nu dat het ook andersom werkt. Leerlingen die vroeg in het schooljaar lage cijfers halen, raken minder geïnteresseerd in school en doen minder hun best. Het lijkt erop dat er een negatieve spiraal ontstaat: als een leerling minder zijn best doet, is de kans immers groot op nog lagere cijfers bij het volgende rapport. En aan het eind van het schooljaar denk je als docent: die leerling zou het wel kunnen, maar hij is gewoon niet geïnteresseerd in school.

Met name jongens komen makkelijk in deze negatieve spiraal terecht: Ze reageren niet alleen met meer negatieve gevoelens op lage cijfers, maar maken dit ook vaker mee dan meisjes.

Op dit moment loopt een onderzoek waarbij leerlingen leren nadenken over de oorzaken van hun prestaties. Ze worden gestimuleerd om zich te richten op die factoren waar ze zelf controle over hebben: Doe iets aan tegenvallende cijfers en ga minder bij de pakken neer zitten. De resultaten worden komende zomer verwacht. ■

Astrid Poorthuis, Jaana Juvonen, Sander Thommaes, Jaap Denissen, Bram Orobio de Castro & Marcel van Aken (2015). Do grades shape students' school engagement? The psychological consequences of grades at the Beginning of Secondary School. Journal of Educational Psychology, 107. Meer info: a.poorthuis@uu.nl.

Pep leerlingen op!

Voorkom demotivatie door lage cijfers vind nog wel kop en kop van kader erg op elkaar lijken, kunnen we dat nog anders doen?

- 1 Ga er niet vanuit dat onvoldoendes leerlingen motiveren. Juist succeservaringen zorgen dat ze met meer plezier en inzet aan de slag gaan.
- 2 Let op laag presterende jongens. Ze lijken ongeïnteresseerd, maar voelen zich vaak wel rot over hun lage cijfers.
- 3 Praat met leerlingen die een laag cijfer hebben gehaald. Hoe denken ze dat het komt en hoe voelen ze zich erover? Bedenk samen een aanpak om herhaling te voorkomen. Doe dit gelijk na het eerste lage cijfer om een negatieve spiraal van dalende motivatie en prestaties te voorkomen.